BCU - Lausanne
1094788377
Digitized by Google

312

Digitized by Google

Rec.

Baumg. Geschichte der Relig: Parth. p. 70.

Praeadamitae 1655. 4.

vid. Ejusd. Epistola ad Philotimum qua exponit rationes, propter quas ejuraverit Sectam Calvini et librum de praeadamitis.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

[Isaac de La Peyrère]

PRÆ-ADAMITÆ.

SIVE

EXERCITATIO

super Versibus duodecimo, decimotertio, & decimoquarto, capitis quinti Epistolæ D. Pauli ad Romanos.

U 1729

Quibus inducuntur

Primi Homines ante Adamum conditi.

BIBLIOT. DES PREDIGER SEMIN. S

ANNO SALUTIS.

M. DC. LV.

Digitized by Google

BIBLIOTHÈQUE CANTONALE
LAUSANNE
ET UNIVERSITAIRE

Digitized by Google

ELENCHUS CAPITUM

quæ continentur in Exercitatione.

CAPUT I.

XVI. Ne-

EXER-

Digitized by Google

EXERCITATIO

Super Versibus, duodecimo, decimotertio, & decimoquarto, capitis quinti, Epistolæ D. Pauli ad Romanos.

CAPUT I.

Verba Apostoli. Imputationem peccati cœpisse à transgressione legis Dei, quam Adamus violavit: desiisse in Christo. Antithesis inter Adamum & Christum.

PAulus Apostolus, Epistola quam scripsit ad Romanos, capite quinto, versibus 12, 13, & 14. hæc ait.

XII. Sicut per unum hominem peccatum intravit in Mundum, & per peccatum mors: ita etiam in omnes homines mors pervasit, in quo omnes peccaverunt.

XIII. Nam usque ad legem peccatum erat in Mundo. Peccatum vero non imputabatur, non exsistente lege.

XIV. Regnavit autem mors ab Adamo usque ad Mosem: In eos etiam qui non peccaverant ad similitudinem transgressionis Adami; qui est typus futuri.

Vulgati Interpretes explicant illud, Usque ad legem, *decimitertii versus; de tractu illo temporis qui intercessit ab Adamo usque ad Mosem. Per quod tempus statuunt peccatum quidem fuisse in Mundo, sed non datum fuisse crimini; sive non fuisse imputatum, ut vulgo dicitur. Statuunt, inquam, peccatum cœpisse imputari à Mose, non autem ab Adamo.*

Verum hoc (præfabor pacem tantorum Virorum) pugnare mihi videtur fronte adversa, cum eo quod voluit dicere Apostolus: imo quod significanter expressit, quamvis leviter attigisse videatur. Voluit enim illud, & hic est sensus perpetuus hujus loci. Homines à Deo depulsos propter

unum hominem-peccatorem, rediisse in gratiam propter unum Hominem-Deum, Peccatum intravisse in Mundum, per unum hominem peccatorem, qui legem Dei prætergressus est: absolutionem de peccato illo, quæ Justitia *&* Justificatio *appellatur, intravisse in Mundum, per unum Hominem-Deum, qui legi divinæ paruit, & piacularis factus est ob culpam illius hominis peccatoris. Hominem illum peccatorem typum fuisse, sed typum oppositum, hujus hominis Dei. In hac tamen oppositionis comparatione voluit Apostolus, imputatiorem, ut ita dicam, fuisse gratiam hujus hominis-Dei, transgressione hujus hominis-peccatoris: potiorem hujus justificationem reatu illius: plenius & potentius hujus obsequium illius pervicacia. Ubi perpetua viget antithesis inter illum & hunc. Ille est Adamus, hic est Iesus Christus. Ille est primus Adamus, hic est secundus Adamus.*

Voluit item Apostolus, per temeratam illam primam legem Dei, ab illo primo homine Adamo, homines omnes inimicos & hostes Dei evasisse: per transgressionem illius legis omnes homines peccavisse: per contumaciam illius hominis, omnes homines peccatores effectos: per illud peccatum, quod est transgressio illius legis, mortem pervasisse in omnes homines, mortem regnavisse. Illud autem demonstravit Apostolus evidentissime: nec cæcutire possumus in tanta luce, nisi forte quia nimia est. Nimirum ut nobis constet, imputationem peccati cœpisse à transgressione legis Adamo data, non autem a lege data Mosi. Cœpisse ab Adamo, desiisse in Christo. Nulla enim hic antithesis inter Mosem & Christum. Typum, sive antitypum Christi unicum, constituit hoc capite Adamum D. Paulus.

CAPUT II.

De lege Dei data Adamo. Item de variis legibus humanis & divinis, quæ fuerunt ante legem Dei datam Mosi.

L*Ex Dei data Adamo illa fuit, cujus transgressio, ut prædixi, Adamum, & in illo omnes homines fecit hostes*

hostes Deo: quæ armavit Angelum ense fulmineo, ut illum, & in illo omnes homines Paradiso detruderet. Lex Dei illa fuit, quæ Adamum, & in illo omnes homines effecit peccatores, reos, contumaces: per quam peccatum intravit in Mundum: per quam omnes homines peccaverunt: per quam mors pervasit in omnes homines. Et de illa lege intelligenda sunt verba hæc Apostoli: Vsque ad legem peccatum erat in Mundo. *Quippe quæ lex Adami, vel data Adamo, princeps fuit legum omnium. Quæ lex legum, & per excellentiam* Lex *simpliciter dici debuit.*

Reliquæ leges sua nomina sortitæ sunt. Lex enim naturailla est, quæ dicitur recta ratio *: unde leges gentium ortæ sunt: à quibus itidem fluxerunt leges civiles, quæ secundum varios Legumlatores varia sibi induerunt nomina. Tales olim fuerunt, vel duriores Lycurgi leges, vel molliores Solonis constitutiones, vel quæ tulere strictiora jura Decemviri, vel quæ edixere remißiora Prætores.*

Imo & leges Dei varias indictas fuisse Iudæis, longe ante legem datam Mosi, constat ex Genesi ipsa, cap. 26. ubi Deus Isaacum affatur his verbis. Benedicentur in semine tuo omnes Gentes terræ, eo quod obedierit Abrahamus voci meæ, & custodierit præcepta & mandata mea, & ceremonias legesque servaverit. *Quibus patet manifestißime, præcepta & mandata Mosaica non fuisse prima præceptorum & mandatorum Iudæis præscriptorum, ut creditur: Cæremonias Mosaicas non fuisse primas Cæremoniarum Iudaicarum, ut creditur: Leges Mosaicas non fuisse primas legum Iudaicarum, ut creditur. Sed longe ante Mosem præcepta & mandata alia statuta Iudæis; cæremonias alias institutas; & leges alias Dei populo huic sancto & electo decretas & sancitas fuisse. Iudæos autem hoc loco intelligo: non filios Abrahami tantum, qui vocantur* semen Abrahæ *; sed & patres omnes Abrahami ipsius, Adami posteros.*

Verum inquies: Quæ præcepta & mandata legimus præscripta unquam fuisse Iudæis ante Mosem? Laudabo sanctificationem Sabbati: mundorum & immundorum discretionem: abstinentiam à suffocatis: quæ legi-

Digitized by Google

legimus mandata & præcepta fuisse Iudæis longe ante Mosem. Quas inquies cæremonias legimus ante Mosem fuisse unquam in usu apud Iudæos? Cæremonias laudabo illas, quibus sacrificiorum ritus constitit apud Iudæos, longe ante Mosem. Quin & cultus Dei varios institutos: ab Adamo, usque ad Enos filium Sethi: ab Enos filio Sethi, usque ad Abrahamum: ab Abrahamo usque ad Mosem. Scriptum nimirum est Geneseos cap. 4. Sed & Seth natus est filius, quem vocavit Enos. Iste cœpit invocare in nomine Domini. *Certe invocabatur Dominus nomine aliquo, ab Adamo & Setho, ante Enos. Sed invocare cœpit Enos Dominum nomine alio, quo Adamus & Sethus illum invocaverant. Additam vero legimus circumcisionem Abrahamo. Et revelatum nomen* Jehovæ, *Mosi; Iudæis antea inauditum.*

Quas vero legimus, inquies, sancitas unquam fuisse leges Iudæis, ante legem Mosis? Leges asseram audacter illas, quas hoc loco Geneseos servavisse dicitur Abrahamus. Imo, secundum quas notum est, longe ante Mosem, honoratos fuisse parentes à filiis suis: animadversum in homicidas: prohibita adulteria: interdicta latrocinia: imo & vetitam concupiscentiam, scelerum causam & fomitem. Quæ omnia vulgus Theologorum putat initium habuisse à Mose tantum: quamvis certissimum sit, communia illa fuisse legum omnium divinarum & humanarum: instituta & observata longe ante Mosem. Utpote quæ emanaverint, non à Mose, ut vulgo creditur; sed à jure ipso naturali, gentium, & civili: imo à præcepto ipso divino, longissime ante Mosem.

Lex sane Mosaica jus suum, illudque præcipuum, habuit apud Iudæos; sed suum successive tempus, distinctum ab aliis & primis legibus Iudaicis. Qualis mos est apud omnes populos, quorum posteriores leges priores antiquant. Imo proprie constitit lex Mosaica in cæremoniis peculiaribus; in peculiari ratione sacrificiorum; & in peculiari jure Sacerdotii. Quæ non erant in usu ante Mosem; & à Christo abrogata sunt.

Nullibi autem scriptum est, peccatum fuisse imputatum omni generi humano, propter leges illas violatas,

sive

ſive naturales, ſive gentium, aut civiles: propter temeratas leges illas Dei, quæ in deſuetudinem abierunt: propter abdicatam circumciſionem, & inobſervatum Moſem. Sed ſcriptum eſt diſertiſſime & conceptiſſime; peccatum intraviſſe in Mundum, per legem perruptam ab Adamo: Imputatam fuiſſe tranſgreſſionem legis illius omnibus hominibus: & per tranſgreſſionem legis illius mortem pervaſiſſe in omnes homines. Unde innoteſcat, legem datam Adamo, tanquam generaliſſimam, & legem legum, Legem *ſimpliciter dici & audire debuiſſe hoc loco.*

CAPUT III.

De quatuor hominum ſtatibus: ſub natura: ſub lege: ſub gratia: ſub gloria. Tempus legis ſtatuendum eſſe ab Adamo, non à Moſe.

STatus hominum optime partiti ſunt, qui illos quadrifariam diviſerunt, poſuerunt que hoc ordine: primum, ſub natura: ſecundum, ſub lege: tertium, ſub gratia: ultimum, qui erit ſub gloria. Allucinari mihi videntur qui numerant tempus legis à Moſe, quod ſtatui debuit ab Adamo. Tempus inquam legis illius de qua hic dedita opera egit Apoſtolus. Locutus enim eſt de lege illa, in cujus tranſgreſſione homines omnes peccaverunt: & de illo homine qui legem illam perfregit, in quo mors pervaſit in omnes homines. Quæ omnino conveniunt legi datæ Adamo, & Adamo ipſi: nullo modo autem legi Moſaicæ, neque Moſi ipſi. Iudæi enim ſoli peccaverunt in tranſgreſſione legis Moſaicæ. Iudæos ſolos affatus eſt Deus cum legem illam Moſaicam promulgavit. Neque juſte & juridice actum fuiſſet cum omnibus hominibus, ſi mors pervaſiſſet ex tranſgreſſione illius legis, in illos etiam homines quibus lex illa non data fuiſſet: atque adeo qui nullo pacto, & nullo fœdere ſancito, lege illa tenebantur.

Moſes certe miſſus fuerat Iudæis ſolis; non ut in quo Iudæi peccarent: id eſt, non ut Iudæi peccarent in Moſe peccante: ſed ut unicuique Iudæo ſua ſibi legis illius Moſaicæ tranſgreſſio imputaretur. Res non ita ſe

Digitized by Google

se habuit in Adamo. Peccaverunt omnes homines in transgreßione legis illius quam Adamus egressus est. Peccatum illud quod sibi soli peccavisse visus est Adamus, transiit in omnes homines, qui peccaverunt in Adamo peccante Ratio est; quia lex illa data Adamo, lata fuit omnibus hominibus. Et quo momento allocutus est Deus Adamum, cum legem illam suam ei dabat, allocutus est homines omnes. Ita ut juste & juridice egerit Deus cum omnibus hominibus; quando mors in illos pervasit ex peccato Adami, & transgreßione legis illius quam Adamus violavit. Quia lex illa putata fuit data omnibus hominibus; qui involuti & astricti fuerunt pacto & fœdere illo, quod Deus cum omnibus hominibus in Adamo, tanquam Syndico & defensore omnium hominum, pepigerat, & percusserat.

Quæ cum ita sint, atque adeo certa ut de illis dubitare religio sit: fateor me non intelligere, qua ratione tempus illud legis quod quærimus, non debuerit aßignari ab Adamo. Lex enim primùm data Adamo, denotat evidenter, legem primùm cœpisse ab Adamo. Imo legem illam de qua hic loquitur Apostolus; à qua fluxit imputatio peccati. Quæ imputatio cœpit esse ab Adamo, à quo & regnum legis cœpit esse.

Hujus autem rei veritatem quid attinet quærere per alium interpretem quam per Apostolum hoc loco? Nullum scilicet fuit regnum mortis, quod non prius penderit à regno peccati: nullum quinetiam regnum peccati, quod non prius penderit à regno legis: legis inquam illius, à cujus transgreßione peccatum imputari, mors regnare cœpit. Causa igitur antecedens & primigenia peccati & mortis, constituenda est Lex eadem. Atqui regnum mortis cœpit esse ab Adamo per Apostolum ipsum hoc loco. Regnavit mors ab Adam usque ad Mosem. *Cœperit ergo necesse est multo magis regnum legis ab Adamo ipso, per eundem Apostolum loco eodem. Regnavit lex data Iudæis in Mose, à Mose ipso. Regnavit lex data omnibus hominibus in Adamo, ab Adamo ipso. Regnavit inquam lex ab Adamo, usque ad Mosem: vel usque ad Iesum Christum. In quo scilicet, lex omnis, Adamica & Mosaica, & tempus*

Digitized by Google

pus ipsum periit legis utriusque. Utpote, à quo tempus Gratiæ cœperit esse.

Conveniens ergo est ut definiamus & circumscribamus tempus Legis, ab Adamo ad Christum. Qua ratione definiemus & circumscribemus tempus Gratiæ, à Christo quando venit in carne, ad eundem Christum cum venerit in spiritu ad Gloriam: quæ erit in æternum.

CAPUT IV.

Peccatum fuisse imputatum ab Adamo usque ad Mosem.

Sed neque illud assequi possum, quantumvis meditatione contendam: qua ratione probari poßit, peccatum non fuisse imputatum per totum illud tempus quod fluxit ab Adamo usque ad Mosem. Contrarium enim colligitur ex locis omnibus Geneseos.

Incipiam ab Adamo ipso. Quare ergo peccatum fuit imputatum Adamo ipsi? Quare imputatum omnibus hominibus, qui in illo peccaverunt? Quare fugatus Adamus, & in Adamo fusi omnes homines Paradiso? Quare maledicta terra propter peccatum Adami, nisi terræ, & toti mundo fuit imputatum? Quare timuit Cainus qui occiderat fratrem suum, cùm dixit Deo: Major est iniquitas mea quam ut veniam merear? *Quare major iniquitas, si non mage imputata? quare deneganda Caino venia, si non imputanda Caino iniquitas? Quare dixit Lamech uxoribus suis:* Quoniam occidi adolescentulum in livore meo; septuplum ultio dabitur de Caino: de Lamecho vero septuagesies septies? *Quare ultio dabatur de peccato, quod non putabatur esse peccatum? quare ultionis, nisi fuissent imputationis gradus? Quare legimus Deum flagellavisse* Pharaonem plagis maximis, propter Saraï uxorem Abrahami: *nisi reputavisset Deus adulterium & Regi & regno? Quare dixisset Deus de Sodomitis:* Aggravatum est peccatum eorum? *Quæ fuit illa peccati aggravatio, nisi peccati imputatio? Et si tunc temporis nulla fuissent imputationes; quare justitia decem Iustorum, si degissent Sodomis, reputata fuisset reliquis Sodomitis in justitiam: quæ illorum peccata,*

quæ

quæ peccatorum clamores & aggravationes, id est imputationes, sustulisset? Quare per illud tempus imputata fides Abrahamo, per quam imputatio peccati auferenda erat? Remedium certe præsupponit morbum. Imputatio fidei præsupponit imputationem peccati. Quare percussisset Deus Onanum eo quod fecisset Rem detestabilem? *Quæ res illa detestabilis; si non imputanda, quæ percussione vindicanda foret? Quare noluit Iuda* polluere manus suas sanguine Iosephi fratris sui? *Quæ fuit illa pollutio quam timuit, si non est imputatio? Locuti sunt ad invicem fratres Iosephi, credentes non intelligi: remordebat eos quod in illum peccaverant.* Idcirco, *ajebant*, venit super nos ista tribulatio. *Et inferius Ruben*; Nonne dicebam? Nolite peccare in puerum. En sanguis ejus exquiritur. *Nimirum exquisitio sanguinis, imputatio effusi erat. Quare Moses & ipse, ante legem suam latam, præcipiti cursu aufugit in desertum, propter occisum Ægyptium; nisi supplicium veritus est à Iudicibus Ægyptiis, qui ejus sanguine parentassent occiso Ægyptio? Quare ergo ab Adamo usque ad Mosem, instituta fuerunt sacrificia, quæ fuerunt peccatorum expiationes; nisi fuerunt per illud tempus peccatorum imputationes? Ratio enim postulat, ut quod remittitur, non imputetur, quod imputatur, vindicetur.*

Quod si demum nobis licet, ut par est, judicium ferre de reatibus & imputationibus peccati, per pœnas quæ sequuntur reatus & imputationes peccati: nullum certe peccatum fuit æque imputatum, à Mose usque ad nos, qualia fuere imputata ab Adamo usque ad Mosem. Non enim dicuntur cataractæ cœli effusæ, vel fornaces superæ descendisse & crepitavisse, in perniciem hominum peccantium à Mose usque ad nos; qualia leguntur de diluvio, & de conflagratione Sodomitarum, ab Adamo usque ad Mosem.

CAPUT V.

Probatur idem quod superiori capite probatum est.

V*Erum, quid procul à me quæro quod juxta me est, quodque in hoc textu est? Quare dixit Apostolus, peccatum intravisse in mundum per Adamum; &*

& per peccatum mortem? Ad quid enim intravit peccatum in mundum, nisi ut mundo imputaretur? Quæ enim est irruptio illa peccati in mundum; si non est imputatio peccati, quæ ab Adamo involvebat mundum sub condemnationem mortis, ex peccato Adami? Quod vero expressius argumentum imputationis expressissima potuit adduci quam illud; quo censentur homines omnes inimici, & facti hostes Deo? Quæ rursus major imputationis nota potuit inuri peccato illi, vel potuit exprimi ab Apostolo; quam pœna mortis quæ tale peccatum ulta est? Quæ enim est relatio mortis ad peccatum, eadem est ultionis ad imputationem. Apostolus autem asseruit ipsissimis verbis hoc loco; Mortem regnavisse ab Adamo usque ad Mosem. *Regnavisse; per imputationem peccati. Contra enim rerum ordinem regnavisset mors, per illud tempus quod intercessit ab Adamo usque ad Mosem; nisi per illud etiam tempus imputatum fuisset peccatum. Quorsum enim pœna, ubi non est reatus? Quid porro reatus est, si non est imputatio? Sunt certe hæc reciproca, pœna & reatus, mors & peccatum. Pœna præsupponit reatum; mors præsupponit peccatum. Regnavit mors ab Adamo. Recte concludetur, Ergo imputatum fuit peccatum ab Adamo. At si voluisset Apostolus, peccatum non fuisse imputatum ab Adamo usque ad Mosem, sed cœpisse imputari à Mose: nec debuerat dicere, mortem regnavisse ab Adamo. Imo illud tantum; regnavisse à Mose usque ad Iesum Christum, qui finis fuit legis Mosaicæ: per quod tantummodo tempus intelligunt Interpretes peccatum fuisse imputatum.*

Hoc autem me magis movet: quod interpretes ipsi vertentes verba hæc versus 18 hujus capitis: Ἄρα οὖν ὡς δι' ἑνὸς παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα: *transtulerunt hoc modo.* Sicut per unam offensam (*intelligunt autem offensam Adami*) reatus venit in omnes homines in condemnationem. *Quare subaudiverunt Interpretes reatum illum, qui non est in Græco? Quis est reatus ille ex offensa Adami, si non est imputatio ex offensa Adami? Patet ergo per ipsos etiam Interpretes: peccatum fuisse imputatum ab Adamo, per totum illud tempus quod ab illo usque ad Mosem interjectum est.*

Digitized by Google

CAPUT VI.

Infantes peccavisse ad transgressionis Adami similitudinem. Et de variis similitudinis acceptionibus.

AT, *quam facile abyssus abyssum invocat, tam proclive est, incommodum sequi incommodum. Hinc factum est quod interpretes, qui noluerunt, peccatum fuisse imputatum ab Adamo usque ad Mosem; cum venerunt ad illam partem decimiquarti versus hujus capitis, qua dicitur,* Mortem regnavisse, in eos etiam qui non peccaverant ad similitudinem transgressionis Adami: *cogitaverunt dissimilitudinem inter peccata adultorum, & peccata infantium: inter peccata actualia, & peccata originalia: de quibus nec minimam fecit hic mentionem Apostolus: hic enim non erat his locus. Voluerunt scilicet Interpretes, Apostolum intellexisse hoc loci; Infantes non peccavisse ad similitudinem transgressionis Adami, quia non peccaverant actualiter quemadmodum Adamus peccaverat. In eos tamen mortem regnavisse sicut in adultos, qui peccaverant actualiter, quemadmodum (ut autumant) Adamus peccaverat: ac proinde (ut sibi volunt) ad transgressionis Adami similitudinem.*

Verum quærerem: Qua ratione potuisset mors actualiter regnare in Infantes, quemadmodum mors eadem regnaverat in Adamum: nisi Infantes actualiter peccavissent quemadmodum Adamus peccaverat? Qua ratione, inquam, potuissent Infantes mori revera & actualiter, ad similitudinem mortis quæ infligebatur ex peccato Adami: neque peccavisse revera & actualiter, ad similitudinem transgressionis & peccati ipsius Adami? Præsertim, cum mors sit peccati opsonium, *ut loquitur Apostolus capite 6. hujus epistolæ; & sequatur naturam, quæ similitudo est, peccati sui.*

Quærerem rursus: Qui fuissent illi adulti, vel qui fuissent illi infantes, ante Adamum geniti, qui peccavissent vel non peccavissent ad similitudinem peccati Adamici? Dixit enim disertissime Apostolus; Mortem regnavisse ab Adamo, in eos etiam qui non peccaverant. Ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας. Τὸ, peccaverant, *denotat tem-*

tempus præcedens tempus illud primum, quo mors regnare cœpit. τὸ, etiam, *denotat aliquid quod extra ordinem videtur: Mortem scilicet regnavisse, retro etiam à suo principio. Neque sane tam facile esset expedire se ab his incommodis, si pressius urgerentur.*

Sed his omissis, ulterius progredior: proboque, Apostolum intellexisse; Infantes etiam Adami nepotes peccavisse ad ejus transgressionis similitudinem. Dixit enim, omnes homines: *non ætatem distinxit: neque enim adultus magis est homo quam infans: dixit, inquam* omnes peccavisse in Adamo. *At, si peccaverunt Infantes in Adamo: Ergo multo magis ad ejus transgressionis similitudinem. Censetur enim quasi in eandem Adami transgressionem impegisse, qui in transgressione Adami peccavit. Imo quotquot fuerunt adulti ut infantes, insiti à cunis ipsis in Adamo, & in radice transgressionis Adamicæ: per hanc suam insitionem participes facti fuerunt radicis, id est ipsius transgressionis. Ergo multo magis participes similitudinis ejus.*

Potuit rursus peccari ad similitudinem transgressionis Adami, vel similitudine spiritali, vel similitudine naturali. Similitudine spiritali, qua imputatio est: qua spiritu & mente concipitur idem quis peccavisse quod alius peccavit. Similitudine naturali, qua natura propagatio est: qua fortes creari fortibus, & peccatores peccatoribus generari putantur.

Similitudo porro hæc naturalis, dicitur duobus modis. Primo sumitur pro imagine. Imo idem sunt similitudo & imago, Genes. 1. Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram. *Atque ea significatione, Infantes referre patres suos, & similes patribus suis dicuntur. Hinc illa sunt apud Iureconsultos, repræsentationum sive imaginum jura, concessa infantibus ut adultis: imo nondum natis, ventres in possessionem missi. Sed de his satis. Sufficiat hic reposuisse, quod scriptum est Geneseos* 5. Adamum genuisse filium Sethum, ad imaginem & similitudinem suam, *ut ad rem, & expressim significans similitudinem illam, quæ est inter Infantes filios, & adultos patres qui illos genuerunt.*

Si-

Similitudo naturalis, secundo modo accepta, dicitur comparatio, sive proportio. Simile est, quid comparativum, quid proportionale.

Sic canibus catulos similes, sic matribus hædos
Noram: sic parvis componere magna solebam.

Secundum hanc significationem, similes figuræ definiuntur à Geometris; quæ circum angulos æquales latera habent proportionalia. Vnde filios Infantes, similes patribus suis adultis, ita definire possumus: Qui circum eandem & æqualem formam hominis, functiones habent corporis & animi proportionales. Eadem quippe est & æqualis forma hominis in infantibus, quæ est in adultis. Functiones autem corporis & animi, si non sunt eædem & æquales in Infantibus, quæ sunt in adultis; deprehenduntur certe comparatæ, & proportionales cum adultis.

CAPUT VII.

Infantes peccavisse ad transgressionis Adami similitudinem, secundum superiores omnes acceptiones similitudinis.

Certum est, Infantes peccavisse ad similitudinem transgressionis Adami, similitudine illa spiritali, qua intelligitur transgressio Adami imputata omnibus hominibus, infantibus ut adultis: nec non finguntur omnes homines idem peccavisse quod Adamus peccavit; ratione similitudinis quæ imputatione peccati Adamici exprimitur. Neque enim exortes fuerunt imputationis illius infantes; quia enim transgressionis Adamicæ non mage puri quam adulti.

Probatur autem Infantes peccavisse ad eandem transgressionis similitudinem, similitudine naturali; secundum utramque acceptionem similitudinis ipsius naturalis. Probatur inquam exemplo eodem quod proposui Sethi Infantis, quem Adamus genuit ad imaginem & similitudinem suam. *Id est, quem genuit ad imaginem organorum & functionum omnium corporis & animi, quæ fuerunt in Adamo adulto. Habuit ergo Sethus infans intellectum ad imaginem intellectus qui fuit in Adamo adulto.*

to. Habuit rationem ad imaginem rationis quæ fuit in Adamo adulto: habuit voluntatem ad imaginem voluntatis quæ fuit in Adamo adulto; peccatricem scilicet, & propensam ad peccatum. Ergo intellexit Sethus infans ad imaginem intellectus Adami adulti. Ergo ratiocinatus est Sethus infans ad imaginem rationis quæ erat in Adamo adulto. Ergo voluit & peccavit Sethus infans, ad imaginem voluntatis & peccati, sive transgressionis Adami adulti. Atqui imago, ut dixi, eadem est quæ similitudo. Peccavit ergo Sethus infans, ad similitudinem transgressionis Adami adulti.

Hæc autem similitudo qualis sit, clarius dignoscetur per alteram similitudinis acceptionem, quatenus est proportio: Quâ nempe Sethus infans genitus est ad similitudinem Adami adulti. Id est, proportionalis cum Adamo adulto; si ratio habeatur eadem totius infantis ad totum adultum, quæ partium illius infantis ad partes istius adulti. Habuit ergo Sethus omnia organa corporis similia & proportionalia; functiones omnes animi similes & proportionales, cum organis omnibus & functionibus omnibus, corporis & animi, quæ fuerunt in Adamo adulto. Intellexit ergo Sethus infans ad similitudinem intellectus Adami adulti: Id est, secundum illam proportionem quæ est inter infantem & adultum: inter intellectum infantis qui vagit, & intellectum qui viget in adulto. Ergo ratiocinatus est Sethus infans ad similitudinem rationis quæ erat in Adamo adulto! Id est, secundum illam proportionem quæ est inter rationem infantis balbutientis, & rationem quæ regnat in adulto. Ergo voluit & peccavit Sethus infans, ad similitudinem voluntatis & peccati, sive transgressionis Adami adulti: Id est, secundum illam proportionem quæ est inter voluntatem teneram, & peccatum infantis nondum renati; voluntatem nodis & cortice duratam, & peccatum robustum quod est & luxuriat in adultis.

Quibus omnibus colligitur, peccatum procedere eadem similitudine & proportione, quâ progrediuntur corpora, quâ evadunt organa & functiones omnes corporis & animi, ab infantia ad adultam ætatem. Patet inquam infantes dici proprie peccare ad similitudinem transgressionis

nis

nis adultorum, secundum illam similitudinem, sive proportionem peccati, non secundum actum ipsum peccati. Quem scilicet actum non possunt infantes: & quem si possent, jam non peccarent ad similitudinem, sed ad veritatem ipsam transgressionis adultorum, Peccavisse ergo censendum est infantes ad similitudinem sive proportionem illam transgressionis Adami adulti. Demonstrabitur autem inferius nullam dari similitudinem peccatorum actualium, secundum illam acceptionem qua similitudo intelligi hic debuit.

CAPUT VIII.

Anxietas Interpretum in explicatione horum versuum. Statuere primos homines creatos ante Adamum, neque officere doctrinæ Christianæ, neque historiæ Geneseos: imo utramque elucidare. Congruere omnino cum historiis & monumentis Gentium.

NEque vero mirum prorsus mihi videtur, quod Interpretes Versus illos Apostoli tractantes, feliciter minus elucidaverint. Angebantur enim undique in explicatione hujus loci, usque ad Legem. *Vel enim Lex illa intelligenda erat de lege data Mosi, vel de lege data Adamo. Si lex illa intelligebatur de lege data Mosi: asserendum erat, peccatum fuisse in mundo ante Mosem & usque ad Mosem; peccatum vero per illud tempus non fuisse imputatum. Si lex illa intelligebatur de lege data Adamo: statuendum erat, peccatum fuisse in mundo ante Adamum, & usque ad Adamum: peccatum vero ante Adamum non fuisse imputatum. Ponendi ergo erant alii homines ante Adamum, qui quidem peccavissent, sed qui non eccavissent imputative; quia ante legem peccata non imputabantur. Inter utrumque incommodum positi Interpretes, dubitabant, neque plane sciebant quo se verterent. Quia vero minus grave apparebat asserere, peccata non fuisse imputata ante Mosem & usque ad Mosem; quam statuere alios homines fuisse vel creatos vel genitos ante Adamum: posthabuerunt illi secundum incommodum*

Digitized by Google

primo. Rejecerunt Interpretes fabulosos illos homines, qui Adamum præcessisse credendi erant: & sibi alios acciverunt qui non peccavissent imputative ante Mosem.

Verum, si licet per Dominos & Magistros meos, Doctores orthodoxos; penes quos jus est summum inquirendi & statuendi de Theologicis, & quorum judicio, me, meaque omnia, obsequenti & cæca religione devoveo: experiar num facilior accommodetur his versibus explicatio, si dicimus, illud usque ad Legem, *intelligendum esse de Lege data Adamo.*

Non inficior, quin primo obtutu statuere primos homines ante Adamum conditos, præter communem Theologorum omnium sententiam, conturbare videatur conscientias, non in tranquillo illas colloc are. Exhorrescent scilicet & refugient, non dicam dictu, sed cogitatu, quotquot sunt religiosæ vetustati addicti. Neque rursus illud me latuit, quam male multatus fuerit ille apud veteres, qui demonstrabat, homines esse Antipodas, & hemisphæria ad diametros nostri Orbis opposita. Metuendum nempe mihi fuisset temporibus illis antiquis & regidis; neque felicius mihi cessisset nova tempora cogitanti, quam infeliciter cesserat novo illi Cosmographo, novos Mundos indaganti. At certe, nunc non est ut & olim fuit. Melioribus natus seculis & auspiciis, Deum veneror ut talem avertat invidiam: & tam benigne accipiantur quæ cogitavi super his, quam sincere, & ingenue, & exercitationis causa hic à me exhibentur.

Primum ergo, & præfiscine dicam: eo me lubentius animum appulisse ad investigandos alios homines ante Adamum creatos; quod putavi nullum hinc posse oriri incommodum fidei quæ est ex Euangelio. Idem enim fore concepi fatum positionis hujus apud Theologos, quale est celeberrimæ quæstionis de motu terræ apud Astronomos. Sive enim cœlos credimus circumagi, sive terram existimamus subverti; succedunt nihilo minus vice perpetua, & dies nocti, & diei nox: revolvuntur itidem statis & præscriptis temporibus, tempestates quæque anni: segetes florent vere, quæ æstate matura fiunt; spumant vina autumno, quæ hieme defæcantur. Pari eventu, sive credimus Adamum

fuisse

fuisse creatum solum, & primum omnium hominum; sive ponimus alios homines ante Adamum fuisse genitos: stabit semper suo loco, & suis mysteriis religio omnis Christiana. Summa enim & fundamentum redemptionis nostræ, quæ Religio Christiana est, in eo consistit; ut credamus homines omnes damnatos in Adamo, innocentes probatos in Christo. Quemadmodum autem non necesse erat, Iesum Christum fuisse ultimum omnium hominum, qui aulaea Mundi tolleret, ut Mundum & homines omnes absolveret: ita neque necesse erat Adamum fuisse primum omnium hominum, qui Mundi proscenia iniret, ut Mundum & omnes homines condemnaret. Manent ergo suis locis, primus Adamus & secundus Adamus: remanet semper inter Adamum & Christum, typus ille sanctus circa quem redemptio nostra, & doctrina omnis Christiana reciprocantur; etsi dicimus primos homines fuisse creatos ante Adamum.

Imo certe, ut perfectior constituatur antitypus inter Adamum & Christum; commodius multo erit asserere, Adamum non fuisse primum omnium hominum, qua ratione Christus non fuit ultimus omnium hominum. Commodius inquam erit asserere, imputationem ex peccato Adami (secundum quam culpa Adamica rei facti sumus) retroactam fuisse in illos homines qui Adamum præcesserunt; qua ratione imputatio absolutionis quæ est in Christo (secundum quam labe peccati Adamici diluimur) retroacta est in illos homines qui Christum præcesserunt. Minus ergo perfecte constitueretur Adamus Antitypus *Christi, si poneretur primus omnium hominum: neque eadem converteretur reciprocatio imputationis ex peccato Adami, cum imputatione absolutionis in Christo; nisi retroageretur peccatum Adami in primævos homines ante Adamum, quemadmodum retroacta est absolutio Christi de peccato illo in primævos homines ante Christum.*

Opinione, ut sæpe fit, & vulgato magis consensu, quam exquisita veritate credi videtur, Adamum fuisse primum omnium hominum qui in luminis oras prodierunt. Illud enim neque dicunt usquam, neque intelligunt sacra & canonica pagina. Imo è contra, colligitur ex iisdem, quod

Digitized by Google

quod probare in promptu erit; alios homines Adamum antecessisse.

Adde, quod expositione hac, quæ statuit primos homines ante Adamum creatos, clarior multo apparet historia Geneseos. Conciliatur eadem cum se ipsa. Conciliatur itèm miris modis cum monumentis omnibus profanis, sive antiquis sive recentioribus; Caldæis puta, Ægyptiis, Scythis, & Sinensibus. Conciliatur vetustissima rerum creatio, quæ exponitur capite primo Geneseos, cum hominibus Mexicanis, quos non ita diu Columbus penetravit. Conciliatur eadem cum hominibus illis Australibus & Septentrionalibus, qui nondum cogniti sunt. Quos omnes, sicut & illos primæ & vetustissimæ creationis rerum, quæ enarratur cap. I. Geneseos; probabile est creatos fuisse cum terra ipsa in terris omnibus, neque ab Adamo propagatos.

Per hanc rursus positionem, conciliatur fides cum recta ratione, quæ non patitur ut statuamus Mundum natum his initiis, à quibus, secundum Hesiodi computum, vix dimidia corvi unius ætas confecta est. Conciliantur demum hoc posito, quæ videntur contraria versibus his Apostoli, de peccato originis, in quo recumbit doctrina omnis Christiana; quod est maxime instituti nostri. Differam in aliud tempus probationes illas, quæ pro hac hypothesi peti possunt, tum ex historia Geneseos, tum ex historiis Gentium, tum & nuper è lustratis terrarum populis. Quod vero instat, peragam, & totus insistam Versibus his Apostoli, quos hinc explicare incipiam.

CAPUT IX.

Textus Apostoli. Analysis versus duodecimi. De imputatione peccati, & de regno mortis.

VErsus XII. Sicut per unum hominem peccatum intravit in Mundum, & per peccatum mors: ita etiam in omnes homines mors pervasit, in quo omnes peccaverunt.

XIII. Nam usque ad legem peccatum erat in Mundo. Peccatum vero non imputabatur, non existente lege.

Digitized by Google

XIV. Regnavit autem mors ab Adamo usque ad Mosem: In eos etiam qui non peccaverant ad similitudinem transgressionis Adami.

HI VERSUS *explicari mihi videntur commodissime hoc modo.*

Sicut per unum hominem. *Per Adamum qui transgressus est legem Dei: sive per transgressionem legis quam Adamus violavit.*

Peccatum intravit in mundum. *Ortum & natum est peccatum, originem accepit; sive quod idem est, intravit in mundum, à transgressione legis quam Deus dederat Adamo. Peccavit enim Adamus ex quo violavit interdictam arborem, & ex quo transgressus est legem quam Deus illi dederat.*

Et per peccatum mors. *Intravit mors in mundum per peccatum, qua ratione peccatum intravit in mundum, per violatam legem ab uno illo homine Adamo.*

Ita etiam mors in omnes homines pervasit, in quo omnes peccaverunt. *Pervasit mors in omnes homines, per eundem hominem per quem omnes peccaverunt. Quæ vero proxime dixerat Apostolus,* Intravit peccatum in mundum, & per peccatum mors: *erant satis ad demonstrandum introitum peccati & mortis in mundum; ad demonstrandam item relationem quæ est inter peccatum & mortem; ut posito peccato, mors necessario poneretur & sequeretur. Verum, ut plenius significaret introitum illum, & totam relationem adimpleret, convertere voluit propositionem Apostolus: ut quemadmodum posito peccato, ponitur & sequitur mors; ita etiam reciproce, posita morte inferretur necessario peccatum.*

CAPUT X.

Analysis versus decimi-tertii. Legem hic intelligendam, datam Adamo. Asseritur vulgata lectio.

SEquitur *versus* XIII. Nam usque ad legem peccatum erat in mundo. *Usque ad legem: intellige legem Dei datam uni illi homini Adamo: per ea quæ jam dicta sunt, & quæ dicentur inferius. Usque ad legem*

legem inquam illam, peccatum erat in mundo. Adde vero, vel subaudi: Et per peccatum, mors etiam erat in mundo. Voluit scilicet Apostolus, peccatum & mortem fuisse in mundo, usque ad legem Dei; sive usque ad transgreßionem legis illius divinæ, quam unus homo ille Adamus violavit: Nullum jus tamen habuisse in mundo, ut illius dominium & poßeßionem invaderent, & in illo tyrannidem occuparent. Rationem reddidit hanc: quia Peccatum non imputabatur non existente lege. *Quod idem est atque si dixisset Apostolus: Ante legem Dei, sive usque ad legem illam Dei quam violavit homo ille Adamus, peccatum & mors erant in mundo: nullum jus tamen in eo usurpaverant, nulla eis erat in poßeßione mundi legitima collocatio, nullum ejus legitimum dominium. Ratio est, quia ante illud tempus lex nulla data erat à Deo. Lex enim Dei sola illa fuit, cujus transgreßio peccati imputationem effecit, & mortis regnum constituit: quæ reatum induxit peccato, & mortem instituit pœnam istius reatus: quæ peccatum fecit imputatum, mortem ulciscentem & regnantem.*

Legendum vero est hoc loco: Peccatum non imputabatur; *quamvis recentiores versiones habeant,* Peccatum non imputatur *Vetus enim & vulgata versio legit expreßim,* Imputabatur. *Et verisimiliter oportuit veteres Graecos codices ita conceptos fuisse,* Ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖτο μὴ ὄντος νόμου. *Incuria vero Notariorum, qui primum pedem literæ* μ, *adverbii* μὴ, *continua serie scripserant cum verbo* ἐλλογεῖτο: *reliquum vero literæ ejusdem* μ, *longiuscule, & disjunctum à primo pede: accidisse ut* ἐλλογεῖτοι *primum corruptius, deinde* ἐλλογεῖται *repositum fuerit: quamvis vere scribendum fuisset* ἐλλογεῖτο: *quod postulat brevior & genuina magis hujus loci sententia.*

Vtrumque certe ut idem significans, potuit legi impune; & utrumque semper erit hoc loco subaudiendum, sive ἐλλογεῖται *sive* ἐλλογεῖτο *scribatur. Posito uno alterum consequetur. Scribatur enim primo;* Imputatur. *Posita hac præmissa:* Peccatum non imputatur non existente lege: *elicienda semper erit hac conclusio.* Ergo ante legem,

Digitized by Google

gem, vel usque ad legem, peccatum non imputabatur. *Scribatur rursus*, Imputabatur*: ut fiat hic sensus: Ante legem, vel usque ad legem, peccatum erat in mundo; sed peccatum tunc temporis non imputabatur. Ratio erit subaudienda, quam suppreßit Apostolus, orator elegans:* Quia peccatum non imputatur non existente lege. *Verius ergo, ut brevius & elegantius, legendum est hoc loco*, Imputabatur, *non* Imputatur.

CAPUT XI.

Analysis versus decimiquarti. De regno mortis ab Adamo usque ad Mosem. Mosem hic sumi pro lege data Mosi.

A*Ddit Apostolus versu decimoquarto.* Sed regnavit mors ab Adamo, usque ad Mosem. *Regnavit mors: per imputationem peccati. Regnare incepit mors per imputationem peccati: qua ratione imputari capit peccatum, per transgreßionem legis Dei. Ante legem Dei, & antequam Adamus temerasset legem Dei; peccatum erat in mundo, sed non imputabatur. Ante Adamum, & ante legem Dei, mors erat in mundo, sed non regnabat. Superiori versu, & hoc, ut patet, promiscue sumuntur, & idem sunt quoad tempus, lex & Adamus. Lex enim Dei data fuit primum, & primo omnium hominum Adamo: & mors regnavit ab Adamo, ratione illa tantum qua lex Dei violata est ab Adamo.*

Vsque ad Mosem. *Regnavit mors ab Adamo: id est, à momento illo quo Adamus transgressus est legem Dei: usque ad Mosem: id est usque ad legem Dei datam Mosi; & quamdiu lex illa Dei data Mosi viguit. Moses enim sumitur hoc loci, pro lege data Mosi: quemadmodum sumptus est Adamus, pro lege data Adamo. Ita quando in divinis scriptis, Deus vocat populum suum Iudaicum*, filium suum Jacob, *sive Israël: intelligit Deus Iudaos, non filios carnis, sed filios promißionis.* Et *Iacob sumitur locis illis, pro promißionibus quas Deus fecerat patribus Iudaorum. Ita paßim apud humaniores auctores, Decemviri sumuntur pro legibus duodecim tabularum. Sic in jure vul-*

vulgare est, Ait prætor. *Ubi prætor sumitur pro legibus remissioris juris, quas Prætores olim edixerant. Pari ratione Moses, est lex Mosaica. Voluit autem Apostolus, mortem regnavisse ab Adamo, sive à lege Adamica; usque ad Mosem, sive usque ad legem Mosaicam. Imo quamdiu lex Mosaica obtinuit. Vel clarius, usque ad adventum Domini nostri Iesu Christi: cujus mors utriusque legis fuit consummatio, & data Adamo, & data Mosi.*

Lex data Adamo, tanquam generalissima, & prima legum divinarum, indicta omni generi humano; illa fuit, cujus transgressione peccatum, & per peccatum mors, intraverunt in mundum, & pervaserunt in omnes homines: qua peccatum imputari, mors regnare cœpit in omnes homines. Lex data Mosi, appendix fuit legis illius generalissima, ad particularem usum Iudæorum. Christus autem moriens sustulit imputationem peccati, à violata prima illa lege in mundum invectam; & legem Mosis, quam Iudæus & ipse Christus observaverat, antiquavit. Qua ratione vero, sublata causa tollitur effectum, eadem Christus legi in genere obtemperans, & morte sua transgressionem legis expians; tollens imputationem peccati quæ erat per transgressionem legis, sustulit regnum mortis quod erat per illam peccati imputationem. Ita ut à morte Christi tantum desierit regnum illud mortis, quod inceperat à peccato Adami.

CAPUT XII.

Duo tempora notari ab Apostolo. Unum, à lege. Alterum, ante legem. Sive quod idem est. Unum, ab Adamo. Alterum, ante Adamum.

P*Atet ex prædictis, Apostolum posuisse hoc loci duo tempora. Unum, quo peccatum & mors primitus intraverunt in mundum, & pervaserunt in omnes homines: quo peccatum primitus imputari, mors regnare cœpit. Alterum, quo quidem peccatum & mors erant in mundo, sed non imputabantur, non regnabant: nullo jure pervaserant in omnes homines; non vi-*

vebant. Peccatum tunc temporis erat mortuum: mors erat mortua: & nullus erat sepulchri aculeus.

Tempus primum exprimitur his verbis. Per unum hominem peccatum intravit in mundum. Mors in illo pervasit in omnes homines. *Item*; Regnavit mors ab Adamo. *Tempus secundum notatur per hæc verba.* Usque ad legem peccatum erat in mundo: peccatum vero non imputabatur non existente lege. *Atque adeo non imputato peccato, non regnabat mors.*

Tempus autem illud primum, quo peccatum primitus imputari, mors regnare cœpit; fuisse illud quod incepit ab Adamo, à lege, & transgressione legis illius quam Adamus violavit, sive à peccato Adami; patet ex verbis ipsis Apostoli, & luce meridiana clarius patet. Peccatum enim Adami illud, fuit omnium peccatorum, ut ita dicam, imputatissimum: imputatum omni generi humano. Peccatum illud, primum omnium vixit: & recte dictum est originale; *quia primum omnium intravit in mundum per Adamum. Verba illa,* intravit in mundum; *quasi nascens peccatum, & Adamum quasi parturientem significant. Sed quo inficiantem jugules: Imputatum fuit peccatum ab Adamo, quia* regnavit mors ab Adamo. *Peccatum Adami illud primum omnium regnavit; quia mortem intentavit omnibus hominibus. Ius gladii & mortis inferendæ, summa est animadversionis, & nota meri imperii. Hac de causa usus est Apostolus verbo hoc,* regnavit; *ubi dixi,* Regnavit mors ab Adamo. *Et significavit, peccatum & mortem imputari cœpisse, vixisse, & regnavisse ab Adamo, sive à momento illo quo Adamus legem Dei prætergressus est.*

Iam vero investigemus tempus illud, quo peccatum, & mors erant in mundo; sed non imputabantur, non vivebant, non regnabant. Certe, quærendum illud erit ante legem: quod voluit Apostolus verbis conceptissimis. Usque ad legem peccatum erat in mundo: peccatum vero non imputabatur non existente lege. *Usque ad legem: intellige legem Dei datam Adamo: quæ lex* Mundi, *& Lex, simpliciter & sola dici potuit: utpote per cujus transgressionem solam peccatum potuit imputari & mors regnare*

Digitized by Google

regnare toti mundo. Nequaquam vero intelligenda hic est lex data Mosi. Vt enim supra & fuse demonstratum est, imputabatur peccatum ante legem datam Mosi; & ex imputatione peccati, regnabat mors ante illam.

Quarendi ergo erunt alii homines ante Adamum, non ante Mosem; quorum neque peccata fuissent imputata; neque mors regnans: cum ab Adamo, non à Mose, imputari peccatum, mors regnare cœperit.

CAPUT XIII.

Creati homines ante Adamum non peccaverant ad similitudinem transgressionis Adami. Legendum hic, *peccaverant*, non *peccaverunt*.

ADjuvat *investigationem hanc quod proxime sequitur. Regnavit mors ab Adamo, &c.* In eos etiam qui non peccaverant ad transgressionis Adami similitudinem. *Notanda vero sunt curiose verba illa:* In eos etiam qui non peccaverant. ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας. τὸ ἁμαρτήσαντας, τὸ peccaverant; *denotat tempus pracedens, Gracis ἀόριστον, Latinis indeterminatum: pracedens inquam definitum illud tempus ab Adamo, à quo peccatum intravit in mundum. Denotat homines qui peccaverant ante Adamum, sed non ad transgressionis Adami similitudinem. Peccaverant quidem primi illi homines ante Adamum conditi, sed nullius in legem Dei admissa fraudis rei erant: ad similitudinem Adami, qui primam fraudem legi Dei fecit. Nulla enim erat promulgata lex Dei ante Adamum: atque adeo non existente lege Dei, nullum erat illorum hominum peccatum; quia non erat imputatum, quale fuit peccatum Adami.*

Vulgata versio legit hoc loco, Peccaverunt, *non* Peccaverant. *Vt fieret vulgatus ille sensus: mortem regnavisse ab Adamo in Adami posteros; qui in illo, & ab illo, peccaverunt: sive peccavissent ad transgressionis Adami similitudinem, sive non peccavissent ad illam similitudinem. Quod si ita esset, nihil hic novi portavisset Apostolus. Quis enim nescit mortem regnavisse ab Adamo, in omnes Adami posteros qui in illo peccaverunt?*

Verum inquiunt interpretes: nihil hic vulgare vel jejunum attulit Apostolus; quando dixit mortem regnavisse ab Adamo, usque ad Mosem, etiam in eos qui non peccaverunt ad transgressionis Adami similitudinem. *Quippe qui intellexerit mortem regnavisse in Infantes, qui non peccaverunt ad transgressionis Adami similitudinem; quia non peccaverunt actualiter, quemadmodum Adamus peccavit.*

Refutavi hæc pluribus supra: & nullam hic cramben recoquere in animo est. Sed ne in illis deinceps vel minimus supersit scrupus, probandum est: Peccavisse actualiter qua Adamus peccavit, non fuisse peccare ad hanc peccati sive transgressionis Adami similitudinem, de qua hic egit Apostolus. Evincendum insuper & hoc: Infantes Adami posteros, peccavisse actualiter ad hanc veram transgressionis Adami similitudinem.

CAPUT XIV.

Peccatum dari materiale & formale: non imputatum & imputatum. Similitudinem transgressionis Adami positam in imputatione, non actu, transgressionis ejus.

Utrumque autem brevi methodo absolvam, si licet uti verbis Scholæ, distinguendo peccatum in materiale & formale. Peccatum materiale voco illud, quod manat à natura nostra, à materia, à carne, & sensibus nostris. Peccatum formale illud, quod manavit à lege, cujus transgressione peccatum formam imputationis accepit.

Latini nomen peccati mutuati sunt à pecore. Quoties enim homo delirat à recta ratione illa quæ hominem constituit; quoties impulsu materiæ suæ quam habet communem cum brutis, quid agit dignum pecore & indignum homine; toties cadere videtur à specie sua, & incidere in speciem pecoris sive bruti. Quicquid enim fit ab homine, vel incuria numinis, vel ira, vel libidine, vel aliquo alio appetitu; commune ei est cum pecudibus quas natura finxit ad terram pronas, neque ad cælum conversas. Communis

munis est homini cum brutis, rapacitas, sitis effera sanguinis; communes incesta nuptiæ, libidinosæ illæ nefandarum venerum prurigines, & cætera de genere hoc, quæ leges Gentium naturali suo illo recta rationis ductu coërcuerunt: caverunt scilicet, ut quà possent homines, starent in suo gradu, in sua specie, nec declinarent in bruta.

Deus autem quid egerat sublimius cum homine. Voluerat ut homo qui pronis sensibus, & inclinante materia vergebat in brutum; vi spiritus & forma sua elevaretur in Deum: ut essentiæ quodammodo, sicut imaginis divinæ, fieret particeps. Legem ergo illi dederat quæ id posset, si eam observaret: & ei imputaretur si violando legem illam, non ascenderet ad sublimem illum statum, & ad gradum illum gloriæ quem Deus illi adornaverat. Ex quo igitur legem illam transgressus est Adamus, eo nomine quo gerebat personam totius generis humani: peccatum quod per se & materialiter, absque lege Dei, non imputabatur, à lege Dei, vel à transgressione legis illius, cœpit formaliter imputari. Peccatum quod erat peccans simpliciter & materialiter ante legem, factum fuit peccans καθ' ὑπερβολὴν, ut loquitur Apostolus, capite 7. hujus epistolæ, vers. 13. forma superveniente, vel adventu legis; sive per imputationem violatæ legis. Et hoc est verum peccatum formale quod peccavit Adamus, quod peccaverunt omnes homines in Adamo. Unde manifesto constat, potuisse ante Adamum peccari actualiter quoad materiam, quemadmodum Adamus peccavit: non autem quoad formam & imputationem peccati: quæ est vera similitudo transgressionis Adami, de qua hic agitur. Ratio est, quia ante legem non imputabatur peccatum. Vbi non est lex, *inquit Apostolus capit. 4. hujus epistolæ,* neque prævaricatio est. *Prævaricatio autem eadem est, quæ transgressio legis: illa ipsa proprie quæ peccatum imputationis labe infecit.*

Quod ut compingatur in oculos: pecudes actualiter & materialiter eadem faciunt, quæ transgrediuntur homines; incestant, rapiunt, occidunt: nec erit tamen uspiam adeo supinus qui dicat, pecudes peccare ad similitudinem trans-

transgreßionis hominum: quia pecudes quæ hæc peccant, sequuntur tantum suam naturam, & suam materiam; neque legem transgrediuntur ullam, quia nulla eis data est cujus transgreßione formetur in eis & imputetur peccatum. Peccavisse igitur actualiter quemadmodum Adamus peccavit, non fuit peccavisse ad similitudinem illam transgreßionis Adami, de qua hic loquitur Apostolus.

Hinc probare erit facile, Infantes peccavisse actualiter, ut ita dicam, ad illam similitudinem. Nam si non peccaverunt infantes ut adulti peccant, quoad materiam, quia non habent actu æque vegetam; peccaverunt certe æque actualiter quoad formam, & quoad imputationem peccati. Actualiter enim imputatum fuit peccatum Adami infantibus ut adultis; & actualiter mortui sunt infantes ut adulti, propter illud peccatum Adami, quod eis imputatum fuit. Quæ est vera similitudo transgreßionis Adami, de qua hic agitur. Peccavisse igitur Infantes actualiter censendum est, ad transgreßionis Adami similitudinem illam quam intellexit hoc loco Apostolus.

CAPUT XV.

Quæ sit vera similitudo transgressionis Adami, per Oseam Prophetam.

SEd omißis distinctionibus Logicis; videamus manifestißime quæ fuerit similitudo illa peccati Adamici, per Oseam Prophetam, capite 6 versu 7. Qui locus unicus occurrit in bibliis sacris, ubi explicatur præcise & lucide, quid fuerit peccare ad similitudinem peccati sive transgreßionis Adami.

Objurgans Deus eo loci Iudæos, quod rupissent pactum ejus, sive quod egreßi essent legem quam dederat Mosi Dominus, hæc ait. Ipsi autem sicut Adam transgressi sunt pactum meum. *Quod idem est atque si dixisset Deus; Peccaverunt Iudæi sicut Adamus peccavit: vel quod perinde est, peccaverunt Iudæi ad similitudinem transgreßionis Adami. Quare? Quia transgreßi sunt Iudæi pactum meum, sive legem meam; sicut, vel eadem similitudine, qua transgreßus est Adamus pactum meum, sive legem*

gem meam. Quia transgreßi sunt Iudai pactum meum, quod in Mose cum Iudais pepigeram; sive legem meam quam dederam Iudais in Mose: sicut, vel eadem similitudine, qua transgressus est Adamus pactum meum, quod in Adamo cum omnibus hominibus pepigeram; sive legem meam quam dederam omnibus hominibus in Adamo.

Patet hinc perspicue, longe ante Mos. m pactum Dei fuisse conventum cum Adamo; sive legem Dei primam indictam fuisse Adamo. Quod pactum, sive quam legem Dei, primus omnium hominum rescindens & evertens Adamus; quicunque homines transgreßi sunt alia pacta; sive alias leges Dei: dicti sunt homines illi peccavisse sicut Adamus peccavit: *vel quod idem est, dicti sunt peccavisse* ad similitudinem transgressionis Adami.

Concluditur hinc tandem: peccavisse ad similitudinem transgreßionis Adami; fuisse, transgredi pactum, transgredi legem Dei; sicut Adam transgressus est pactum, transgressus est legem Dei. Ergo non peccavisse ad similitudinem transgreßionis Adami, fuisse, nullum pactum Dei rupisse, nullam Dei legem perfregisse: quales illi homines non peccaverant ad similitudinem transgreßionis Adami, de quibus hoc loco D. Paulus: quibuscum Deus nihil pepigerat: quibus nullam legem Deus indixerat: qui peccaverant ante legem Dei: qui nullo jure; qui nullo pacto divino tenebantur: qui non peccaverant imputative, quia ante legem peccata non imputabantur. Ante legem inquam illam quam Deus dedit Adamo: à quo peccatum capit imputari, quia lex ab illo capit esse.

CAPUT XVI.

Neminem potuisse unquam peccare actualiter sicut Adam peccavit. Infantes verius peccavisse ad similitudinem transgressionis Adami quam adultos. Legem Mosaicam expressam ad similitudinem legis Adamicæ. Legem Adamicam hoc loco intelligendam.

N*Otanda porro sunt ex hoc loco Osea Propheta. Primum. Neminem unquam mortalium, vel adul-*

tum, potuisse, proprie loquendo, peccare actualiter sicut Adam peccavit. Ratio in promptu est: quia arbor scientiæ boni & mali evanuit ex oculis omnium hominum, ex quo Adamus Paradiso ejectus est. Ita ut impossibile fuerit ulli unquam mortalium vel adulto, carpere fructum illum vetitum quem Adamus comedit. Atqui, non alia ratione credendi sunt homines peccavisse in Adamo quam illa, qua censentur omnes comedisse fructum illum vetitum quem Adamus comedit. Ergo si non credendi sunt comedisse fructum illum vetitum actualiter, sicut Adam illum comedit; neque censendi sunt peccavisse actualiter sicut Adam peccavit. Restat igitur ut credantur omnes homines qui peccaverunt in Adamo, peccavisse ad similitudinem peccati Adamici. Credantur inquam Gentiles, quibus lex Dei nunquam innotuit, peccavisse per imputationem istius peccati; qua censentur peccavisse, non actu, sed similitudine manducati fructus prohibiti, & violatæ legis ab Adamo. Credantur porro Iudæi quibus lex Dei nota fuit; peccavisse secundum eandem similitudinem, dupliciter: Primo, quatenus transgressio Adami imputata eis fuit, aeque ut Gentilibus: Secundo, quatenus & ipsi transgressi sunt legem Dei quam noverunt; sicut Adamus pater eorum primus, transgressus est legem Dei quam & ipse noverat. Et hoc est proprie quod voluit Oseas hoc loco, Iudæos peccavisse sicut Adamus pater eorum primus peccaverat.

Labitur hinc rursus in cineres quod ad hunc locum D. Pauli attulerunt Interpretes, ubi voluerunt adultos peccavisse ad similitudinem transgressionis Adami, quia peccaverant actualiter quemadmodum Adamus peccaverat. Ex eo enim quo censentur adulti peccavisse actu peccatum Adami, non amplius censeri potuerunt peccavisse ad similitudinem peccati illius: quia plus est peccare actu, quam ad similitudinem; ratione illa, qua actus qui est veritas rei, plus est quam similitudo quæ est imago rei. Imo infantes verius censendi essent, secundum Interpretes, peccavisse ad similitudinem peccati Adamici, quam adulti. Certissimum enim est infantes peccavisse in Adamo. At nullo alio pacto potuit quis peccare in Adamo; quam

vel

Digitized by Google

vel actu, quo peccavit Adamus, & peccaverunt adulti secundum Interpretes; vel ad similitudinem istius peccati. Atqui infantes non peccaverunt actu peccatum Adami, secundum Interpretes. Peccaverint ergo necesse est, secundum Interpretes, ad peccati illius similitudinem.

Notandum insuper est, eandem esse rationem legis ad legem, qua peccati ad peccatum quod manavit à transgressione sua legis. Ac proinde, si peccatum Iudaeorum est similitudo peccati Adamici: consequi hinc, legem Mosaicam, qua peccato Iudaeorum causam praebuit, similitudinem fuisse legis illius qua peccatum Adami fecit. Atque adeo legem Mosaicam, neque primariam neque originalem dicendam; sed secundariam ad similitudinem primaria & originalis Adamica expressam.

Notandum ultimo est: legem Mosaicam subaudiendam esse, ubi agitur de peccato Iudaeorum: legem vero Adamicam intelligendam, ubi agitur de peccato illo originali quod transiit in omnes homines, Iudaos & Gentiles, ex peccato Adami. Atqui egit hoc loco Apostolus de peccato illo originali. Ergo & intellexit hoc loco legem Adamicam, non Mosaicam.

CAPUT XVII.

Peccata facta ante legem, neque imputata, neque facta ad similitudinem transgressionis Adami. Peccata facta post legem, imputata, & facta ad similitudinem transgressionis Adami. De peccato mortuo, & vivis hominibus ante legem & Adamum.

NOtandum praeterea est diligentissime; nullam aliam his versibus, & toto hoc capite, sive distinctionem, sive differentiam, sive dissimilitudinem peccatorum, vel posuisse vel intellexisse Apostolum; praeter illam qua est inter peccata imputata, & peccata non imputata; inter peccata facta post legem, & peccata facta ante legem. Peccata facta post legem, imputata: peccata facta ante legem, non imputata. Peccata facta post legem datam Adamo, imputata: peccata facta ante legem datam Adam, non imputata. Peccata imputata post legem datam

Adamo, facta ad similitudinem peccati Adamici, à quo lex cœpit esse. Homines ergo qui non peccaverant ad similitudinem peccati Adamici, eos fuisse qui peccaverant ante legem & Adamum: sed quorum peccata non imputata fuerant, quia ante legem peccata non imputabantur.

Peccata eorum erant mortua ante legem. Quod voluit Apostolus infra capite 7. hujus epistolæ, versu 9. Absque lege(*vel ante legem, quod idem est*)peccatum erat mortuum. *Id est, non vivebat ante legem peccatum: nondum natum erat: nondum originem acceperat: nondum intraverat in mundum: nondum exierat in oras luminis: nondum erat dictum originale. Ergo neque factum erat ad similitudinem peccati Adamici: quia peccatum illud Adamicum factum fuit à lege data Adamo, & post legem ei datam: quia vixit peccatum ab Adamo: quia intravit in mundum per Adamum: quia originem accepit, & dictum est* Originale, *ab Adamo. A quo deinceps Adamo quicunque peccaverunt homines, dicti sunt peccavisse ad similitudinem peccati Adamici: peccati scilicet vivi, & originalis, quod fuit a lege, & post legem: non autem ad similitudinem peccati mortui, quod erat absque lege, & ante legem.*

Ego vero vivus absque lege quondam. *Subjunxit Apostolus loco eodem. Id est; Ego vero non mortuus absque lege, vel ante legem. Quemadmodum enim peccatum vocaverat mortuum, quod nondum natum erat: simili argumento vivos homines absque lege & ante legem vocavit Apostolus, qui non moriebantur propter imputationem prætergressæ legis. Dixit Apostolus vivos illos homines, apud quos peccatum erat mortuum: qua ratione mortuos homines ille idem alias pronunciavit, apud quos peccatum vixit.*

Introduxit autem hoc loco D. Paulus hominem loquentem absque lege, & ante legem: constitutum haud dubie sub statu illo naturæ, quem diximus præcessisse statum legis. Nam de se solo locutum hic Apostolum, nec verisimile est; cum lex utraque & Adami & Mosis, fuerit longe ante illum: neque dici possit vixisse illum unquam absque lege.

In-

Digitized by Google

Introduxit inquam hominem loquentem, quondam, ποτὲ, *indefinite, absque lege, & ante legem. Ergo ante Adamum, cum definite lex data fuerit Adamo.*

CAPUT XVIII.

Introducitur vivus homo absque lege, vel ante legem & Adamum, loquens secundum mentem D. Pauli.

INtroducamus & nos ad exemplar D. *Pauli, hominem eundem Præ-Adamitam, homines Adami posteros affantem. Fingamusque illum bifrontem, qui antecedentia Adamum & legem viderit tempora; quique sequentia Adamum & legem noverit secula. Qui viderit utriusque status homines: & sub statu naturæ creatos, & sub statu legis positos.*

O vos! dicet ille, sub statu legis constituti: vos ego alloquor. Attendite & videte; quæ differentia fuerit inter me creatum ante legem, & vos à lege sive post legem progenitos. Vivebam ego quondam sub statu illo naturæ, qui à vestris præsentitus, sed neque dum cognitus fuit. Vivebam inquam sub statu illo, absque lege Dei. Et vivebam vita illa naturali tantum, quæ mihi communis erat cum ceteris animantibus. Vivebam absque cognitione veri illius Dei, qui creavit cœlum & terram. Et vivebam absque ulla cognitione voluntatis ejus.

Quicquid Dei notum mihi poterat esse, manifestum mihi erat lumine illo innato, & recta ratione illa quæ mihi à natura indita erat. [a] *Invisibilia Dei illius intellecta & conspecta mihi erant, à creatione mundi, & per ea quæ facta erant. Præsumebam Deum illum esse, indagine illa naturali quæ non nisi in uno principio creatore conquiescit: sed Deum illum non noveram. Incognitus mihi erat tunc temporis Deus ille; qualis idem erat incognitus tempore* D. *Pauli Atheniensibus.* [b] *Deus ille qui se toti naturæ, atque adeo hominibus manifestum dederat, per potentiam suam, & per mirabilia creationis: absconderat à me faciem suam, & nomen suum; nec se mihi confessus erat, qualem se deinceps Adamo confessus est. Homini nempe illi*

a Cap. 1. Epist. ad Rom. *b* Actor. cap. 17.

illi quem ad hoc peculiariter formavit, ut se illi communicaret, & notam in illo faceret voluntatem & legem suam omnibus hominibus. Cognitio prima veri illius Dei: cognitio prima voluntatis & legis ejus, ab Adamo fuit. Quo momento notum se dedit Deus homini illi; ex eo notam fecit homini illi legem suam. Et lex Dei cœpit esse ab homine illo Adamo, cui primo omnium hominum Deus se approbavit, & quem primum allocutus est.

Peccabam ego absque lege, & ante legem illam Dei: sed non peccabam in Deum; quia nulla adhuc mihi lex Dei nota erat, quæ vetuisset peccatum. Remordebat me intrinsecus peccatum meum; quia me, dignitate & excellentia creationis meæ, supra omnia animalia positum, infra bestias ipsas traducebat. Pudebat scilicet me peccati mei, ante legem Dei; quam non noveram, quia nondum erat: eodem modo quo pudebat Socratem & Catonem peccati sui, post legem illam Dei; sed quam neque ipsi noverunt. [a] *Accusabatur & condemnabatur peccatum illud meum, natura ipsa, & me ipso judice: qua ratione & ipse mihi ipsi eram quodammodo lex à natura.*

Imo & illud: pigebat me peccati mei quondam: quia præter legem illam naturalem, quæ mecum nata erat, leges itidem aliæ præscriptæ mihi erant ante legem illam Dei, decretis hominum, jure gentium & civili. Quales deinceps & post legem illam Dei, præscriptæ itidem leges fuerunt, Gentilibus illis quos vocatis hominibus; quibus, sicut & nobis, ante legem creatis, lex eadem illa Dei fuit incognita: quales inquam leges præscriptæ illis fuerunt, vel à Lycurgo, vel à Solone, vel à Decemviris. Nefas quippe mihi erat peccavisse in leges illas decretis hominum & judicum meorum mihi præscriptas: quale nefas erat vel Thracibus, vel Atheniensibus, vel Romanis, peccavisse in leges illas suas, à Legumlatoribus illis suis promulgatas.

Remordebat ergo me peccatum meum, natura ipsa & me ipso judice. Imo coercebant peccatum illud meum Iudices ad hoc constituti, legibus illis suis gentium & civilibus. Sed peccatum illud meum mihi non imputabatur à Deo

a Cap. 2. Epist. ad Rom.

Deo judice, quia Deus legislator mihi ignotus erat. Sciebam quid esset peccare in leges hominum: nesciebam quid esset peccare in legem Dei. Sciebam quid esset peccatum, hominibus illud prohibentibus: nesciebam quid esset peccatum, Deo illud prohibente. Peccabam in legem naturæ, & in leges illas hominum, gentium puta & civiles, quæ à natura orta erant: sed non peccabam in legem illam Dei, cujus transgreßio mihi imputaretur à Deo, sicut imputata fuit Adamo: & cujus imputationis nota fuit illi & posteris ejus, mori morte: morte inquam regnante & duplici. Non idcirco quod peccabam, moriebar morte; sicut Adamus deinceps mortuus est, quando legem Dei transgressus est. Non moriebar ego ante legem illam Dei, morte illa regnante & duplici, quæ secuta est transgreßionem legis illius divinæ, & imputationem peccati Adamici. Mors mea, ante legem illam, mihi pure & unice erat naturalis; non regnans, non imputata, non duplex, ut morte morerer. Moriebar, sed non morte moriebar.

Hæc ita mecum gerebantur sub statu naturæ, ante legem & Adamum. Vobis autem sub statu legis constitutis; & ab Adamo, vel post Adamum genitis, res aliter longe se habuit. Peccatum enim illud quod mihi erat simpliciter & naturaliter peccatum, sub natura, ante legem & Adamum: peccatum idem illud à lege & Adamo, vobis cœpit esse imputatum & duplex. Peccatum quod mihi erat mortuum, quod non originem acceperat, quod non vivebat: quod cum patrabam, vivebam: sive quod perinde est, propter quod non moriebar morte, sub natura, ante legem & Adamum: peccatum idem illud, à lege & Adamo, originem accepit, intravit in mundum, & vixit in vobis. Mors quæ mihi naturaliter tantum contingebat, sub natura, ante legem, ante transgreßionem legis, vel ante peccatum Adami: mors eadem illa, à lege & peccato Adami, cœpit regnare in vos, & imputationis causa vobis infligi. Mors mihi erat simplex ante legem & Adamum: mors vobis fuit duplex, ex quo cœpit esse regnans, à lege & Adamo, propter peccatum Adami.

Quibus omnibus, clarius patet Sole ipso cum sudum est; quid fuerit non solum peccare ad similitudinem transgreßio-

greßio-

greßionis Adamicæ: sed etiam, quid fuerit mori ad similitudinem mortis Adamicæ.

CAPUT XIX.

Peccatum Adami fuisse retro imputatum primis hominibus ante Adamum conditis: & damnationem mortis ex illo peccato, retro regnavisse in illos. Qua de causa illud fieri debuerit.

TAle vero fuisse peccatum Adami dixit Apostolus hoc loco, ut retro imputatum fuerit, & mors, sive damnatio mortis, ex illa peccati imputatione in illos etiam homines retro regnaverit, qui vixerant sub statu naturæ, non sub statu legis: qui peccaverant ante legem, atque adeo ante Adamum.

Quod nimirum oportuerat, ratione mysterii ad salutem, non ad perniciem eorundem hominum instituti. Oportuerat enim primos illos homines, qui peccaverant impune erga Deum ante legem, quia nullius legis divinæ violatæ rei erant, reos fieri in reatu Adami, ut participes fierent salutis & gloriæ quæ est in Christo. Oportuerat primos illos homines peccavisse in Adamo, ut sanctificarentur in Christo. Quod ut fusius eloquar. Oportuerat, ut hominibus illis, ratione & virtute mysterii, censeretur retro imputatum peccatum Adami; & censeretur mors sive damnatio mortis, ex illa imputatione peccati in illos retro regnavisse; priusquam mors Christi, quæ peccati Adamici fuit expiatio, quæque gloriam salutis operatur, retro eis imputaretur: & priusquam salus quæ in Christo est, quæque vita ipsa est immortalis & æterna, retro regnaret in eosdem, ex illa mortis Christi imputatione. Oportuerat ut quibus imputandus esset Iesus Christus, iisdem prius imputaretur Adamus. Ut quibus imputanda foret mors secundi Adami, iisdem prius imputaretur peccatum primi Adami. Ac demum, qua virtute mysterii vivere eis daretur in Christo; eadem ratione imputationis, censerentur prius mortui in Adamo. De quibus verißime potuit illud usurpari; Periissent nisi periissent.

CA-

Digitized by Google

CAPUT XX.

Peccata præcedentia, de quibus locutus est. D. Paulus cap. 3. hujus epistolæ; eadem esse quæ facta ante legem & Adamum; quia legem & Adamum præcesserunt.

P*Eccata illa quæ præcesserunt peccatum Adami, illa eadem fuere, nisi me fallit conjectura, quæ vocavit Apostolus supra, capite 3. hujus epistolæ,* Peccata præcedentia: προγεγονότα ἁμαρτήματα, cum ait, Deum proposuisse Iesum Christum placamentum per fidem in sanguine ipsius; ad demonstrationem justitiæ suæ, prætereundo peccata quæ præcesserunt. *διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων. Quæ præcesserunt: supple, legem. De quibus peccatis loquitur his nostris versibus Apostolus. Edixit enim peccata fuisse ante legem. At certe, quæ peccata præcedentia sive antecedentia, intellexisset Apostolus loco illo capitis tertii, præter illa quæ legem præcesserunt sive antecesserunt? Ideo dicta commodissime* Antecedentia, *quia facta ante legem. Quæ scilicet peccata ab initio nulla & irrita, quia facta ante legem & Adamum, ex postfacto Adami convaluerant: quibusque aspersa fuerat labes imputationis ex peccato Adami, quam sanguis Christi ablueret. Vel secundum mentem & verba Apostoli: quæ peccata antecedentia Iesus Christus placamentum ad hoc propositus præteriret & aboleret.*

Mihi vero nihil agere videntur, qui volunt, Apostolum intellexisse hoc loco; Iesum Christum placamentum ad hoc propositum fuisse à Deo, ut præteriret peccata antecedentia legem Mosaicam. Tanquam ad hoc propositus videretur Iesus Christus, ut præteriret & deleret peccata facta in legem tantum à Mose promulgatam; ut solum extingueret legem Mosaicam, in quam Iudæi soli peccavissent: non autem ut maxime præteriret, & præcipue extingueret peccata facta in legem datam Adamo atque in primis refigeret legem illam, in quam non solum Iudæi, sed homines omnes peccavissent. Certe nulla hic res

fuit

fuit Apostolo cum Mose: tota illi fuit cum Adamo: qua ratione Christus dictus est, non secundus Moses, sed secundus Adamus. Neque intellexit Mosem, vel locutus est de Mose hoc loco Apostolus, nisi quatenus Iudaeorum princeps ille, in cujus legis transgressione Iudaei soli peccaverunt, pependit, originem accepit, & derivatus est ab Adamo; non solum primo Iudaeorum parente, sed & omnium hominum principe mystico: nimirum, in quo, vel in cujus transgressione homines omnes peccaverunt.

Patet ergo, locum illum capitis tertii, referri debuisse ad hos versus capitis quinti. Et peccata antecedentia de quibus illic egit Apostolus, eadem fuisse quae hic intellexit facta ante legem: non imputata per se illorum auctoribus, sed illis mystice retro imputata ex peccato Adami: ut Iesus Christus placamentum ad hoc propositus, praeteriret peccata illa; & gremio illo suo, absolutionis & gratiae auctores illorum susciperet.

CAPUT XXI.

Quomodo censeri possit, peccatum Adami fuisse retro imputatum primis hominibus ante Adamum conditis: nec non damnationem mortis ex illo peccato, retro regnavisse in illos.

AT inquies. Quomodo censeri & cogitari potest, homines illos qui Adamum praecessisse intelligendi sunt, peccavisse ad similitudinem transgressionis Adami, & mortem ex transgressione illa retro regnavisse in illos? Satisfaciam huic quomodo, *per alias quaestiones factas in* quomodo. *Et solverit illam qui unam harum solvet.*

Quaero e contra. Quomodo per transgressionem illam Adami, per peccatum illud originale, censetur & cogitatur natura omnis corrupta, & labefactata omnis creatio? Quomodo censentur & cogitantur peccavisse, non dicam Infantes, sed neque dum etiam nati homines in peccato Adami? Illud enim; Omnes homines peccaverunt in Adamo: *denotat, collective omnes homines in specie, & speciem totam peccavisse in Adamo: homines ergo omnium tem-*

temporum & ætatum. Scripta sunt de morte, eadem qua de peccato. Mortem in Adamo pervasisse in omnes homines. *Id est; mortem, ex quo Adamum perculit, pervasisse in omne genus humanum. Ergo in omnem speciem, & in homines omnium temporum. At quomodo censendi & cogitandi sunt decollati in uno hoc homine omnes homines, neque dum etiam nati? Nimirum intelligendi sunt primi illi homines ante Adamum conditi, peccavisse in Adamo, & damnationem mortis subiisse in Adamo; ratione eadem qua neque dum etiam nati peccavisse in illo putantur, & mortui in illo existimantur.*

Quæro itidem. Quomodo censetur & cogitatur peccatum Adami imputatum Gentilibus illis hominibus, qui nati sunt ab Adamo; sive post Adamum? Quomodo censetur mors regnavisse in illos ex peccato Adami? Quæro, inquam, quomodo censeantur Gentiles illi post Adamum geniti; peccavisse ad similitudinem transgressionis Adami; & quomodo putentur mortui ad similitudinem mortis Adamicæ? Gentiles inquam illi, quos ex Præ-Adamitarum hypothesi, non ab Adamo, sed ab ante Adamum creatis hominibus, oriundos statuo: ad quos neque fando unquam pervenit, vel Deus Adami, vel lex Dei data Adamo, peccatum vel mors Adami; quin neque Adamus ipse: & quorum idcirco in his imputationibus Adamicis, par omnino & eadem causa est cum Gentilibus ante Adamum conditis; quibus utique, neque Deus ille Adami, neque Adamus ipse unquam innotuit. Demonstrabitur autem paulo inferius, non ideo fuisse imputatum peccatum Adami, Gentilibus illis post Adamum genitis, quatenus illos Adamus genuit. Probabitur enim, non imputari quod manat ex traduce, sed imputari proprie, quod non materialiter generatur.

CAPUT XXII.

Analysis continua horum versuum Apostoli.

H*Is ita explicatis, ut magis elucescunt; eliciamus & contexamus hinc continuam, quam in partes se-*

secuimus, horum versuum analysin: qua talis erit.

Versus XII. *Sicut per temeratam legem Dei ab uno homine, peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors: ita mors opsonium peccati & proprium peccati inseparabile, pervasit in omnes homines, in hoc peccato, vel homine, in quo omnes peccaverunt. Quemadmodum per illam legis Dei transgressionem, peccatum imputatnm fuit omnibus hominibus: ita mors, per illam peccati imputationem, regnavit in omnes homines.*

Versus XIII. *Certe, antequam lex Dei esset, antequam lex Dei esset violata; & usque ad legem Dei, usque ad legem Dei violatam, peccatum erat in mundo, & legem Dei præcedebat. Sed illud peccatum non erat proprie peccatum; quia peccatum, proprie est transgreßio legis Dei: at non existente lege Dei, nullum esse censebatur peccatum: non putabatur, quia non imputabatur. Peccatum tunc temporis censebatur tantum, vitium inhærentis & innatæ corruptionis in homine; in carne, in materia & natura hominis corruptioni obnoxia. Mors vero putabatur tantum effectus naturalis corruptionis illius: nondum enim decreta erat contra peccatum, quia lex nulla à Deo lata erat, quæ imputationis notam peccato inußisset, & peccatum proprie dictum constituisset. Sed à momento illo quo lex Dei fuit, quo lex Dei violari cœpit; peccatum quod non antea putabatur, exin cœpit imputari: mors quæ antea privatio tantum erat, exin cœpit esse quid positivum, quid vivens, quid regnans. Mors eadem illa quæ falce instructa erat, ut secundum ordinem naturæ omnes homines demeteret: gladio armata est, ut secundum institutum legis, merum imperium in omnes homines agitaret.*

Verum inquies; quod est illud momentum, à quo lex Dei fuit, à quo lex Dei violata fuit: à quo peccatum imputari, mors regnare cœpit?

Versus XIV. Regnavit mors ab Adamo. *Regnavit mors ab illa transgreßione legis Dei, quam Adamus perfregit. Regnavit mors ab Adamo, quia imputari cœpit peccatum ab Adamo. Regnavit mors ab Adamo, & per-*

pervasit in omnes homines, ut peccatum Adami, & peccata omnium hominum qui in illo peccaverant, damnatione animadverteret.

Constat de principio; videamus finem istius regni. Regnavit mors ab Adamo, usque ad Mosem *Vel usque ad legem Mosis, & quamdiu lex Mosis obtinuit. Regnavit mors usque ad mortem legis Mosaica: vel quod idem & clarius est; usque ad adventum & mortem Domini nostri Iesu Christi: qui legis fuit consummatio, peccati & mortis consumptio.* Nulla *enim est imputatio peccati, nulla est damnatio mortis iis qui sunt in Christo.*

Imputatio autem illa transgressionis Adami tantum valuerat; ut mors qua ex ejus condemnatione sequebatur, regnaverit non solum in illos, qui deinceps & post Adamum peccaverunt, ad morem transgressionis illius, ad morem peccati imputati: sed etiam retro renaverit in eos qui retro peccaverant; non ad similitudinem transgressionis Adamica, sed ad similitudinem peccati non-imputati, quod erat ante legem illam quam Adamus violavit.

Ille vero Adamus typus erat, sed typus oppositus futuri Adami; id est, Iesu Christi. Ille erat primus Adamus: hic secundus Adamus. Quemadmodum per illum primum Adamum, peccatum quod erat ex transgressione legis Dei, intravit in mundum, & per peccatum mors; ita etiam per hunc secundum Adamum absolutio de peccato illo intravit in mundum, ac per illam absolutionem vita. Quemadmodum in omnes homines mors pervasit, in illo primo Adamo in quo omnes peccaverunt: ita etiam in omnes homines vita pervasit, in hoc secundo Adamo, in quo omnes peccati Adamici insontes evaserunt: Ac demum: quemadmodum mors qua obtinuit à peccato primi Adami, regnavit in illos homines qui non peccaverant ad similitudinem peccati imputati; sed qui peccaverant ad similitudinem peccatorum antecedentium; id est, non imputatorum; qualia erant peccata facta ante legem: Eadem ratione, vita qua obtinuit per gratiam absolutionis illam, quam generi humano comparavit secundus Adamus, regnavit in eosdem. Sive, quod perinde est; prateriit

teriit & delevit Christus, placamentum ad hoc à Deo propositus, peccata illa antecedentia, infecta reatu & imputatione peccati Adamici. Quæ est absoluta comparatio inter utrumque Adamum, primum & secundum.

CAPUT XXIII.

Adamum dici primum hominem, qua ratione Christus secundus homo est.

OBjicitur, *Adamum vulgo dici primum hominem. Sed facile erit responsum, si dicimus, Adamum esse primum hominem qua ratione Christus dicitur & est secundus homo. Relative nimirum & typice dicuntur invicem Adamus & Christus; ille primus homo, hic secundus homo. Notandum porro illud est curiosius quod alias tetigi, & identidem inculcandum mihi est. Adamum & Christum, propositos esse hominibus, tanquam duos oppositos imputationum terminos: unum, damnationis propter crimen: alterum, purgationis de crimine: ambos, qui homines omnes imputationibus suis involverint: homines, inquam, præteritos & futuros: & qui retro longissime ante illos creati erant, & qui post illos longissime progeniti sunt & progignentur.*

Quod ut sensibilius comparatione intelligatur: concipiamus omnes homines, quotquot creati sunt à principio temporum, & procreabuntur usque ad finem seculorum, similes esse æsculo illi Virgilianæ,

Quæ tantum vertice ad auras
Aërias, quantum radice ad Tartara tendit.

Comparemus radices arboris illius, quæ ad terram & Tartara ipsa defiguntur; hominibus illis ante Adamum creatis, à principio temporum: quorum notitia sepulta, & seculorum ignorantia abscondita est. Comparemus comas illius æsculi ad cœlum usque luxuriantes; hominibus illis qui nati sunt à Christo, vel à tempore Christi, & qui nascentur usque ad finem seculorum. Comparemus denique truncum illius arboris; hominibus illis qui intercesserunt ab Adamo ad Christum. Trunco vero illi concipiamus duos surculos immissos, qui in truncum ipsum coaluerunt,

Digitized by Google

runt, inter radices & ramos æsculi: primum, Adamum: secundum, Christum. Ponamus Adamum primum surculum, trunco illi primo insitum, qui succo suo peccati & mortis arborem totam infecerit, ab imis radicibus ad summa usque ramorum fastigia. Ponamus Christum secundum surculum, trunco eidem illi & deinceps inolescentem; qui arborem illam medicaverit, eamque à radice ad verticem spiritu suo justitia & vita imbuerit. Ponamus, inquam, plantas duas illas trunco illi immissas, inter radices & ramos arboris: quales posuimus Adamum & Christum, inter homines illos qui à principio creati sunt, & eos qui ad finem usque porro gignentur. Condiscamus hinc tandem, quod quemadmodum non necesse fuit, Adamum secundum & ultimum, fuisse ultimum omnium hominum, ut præteritos tantum homines sub justitia sua comprehenderet. Ita neque necesse fuit Adamum antecedentem & primum, fuisse primum omnium hominum, ut futuros tantum homines sub peccato suo concluderet. Condiscamus, inquam, Adamum dici primum hominem, qua ratione dicitur Christus secundus homo.

CAPVT XXIV.

Adamum dici primum hominem, quà ratione primus homo peccator est. Imputationem peccati Adamici non fluxisse ex Adami traduce.

IMo inquies; non dicitur Adamus, ratione illa tantum, primus homo: sed & dicitur absolute, primus & pater omnium hominum. Respondeo; Adamum dici itidem posse primum & patrem omnium hominum, quatenus homines omnes in illo peccaverunt; & quatenus primus & pater omnium peccatorum est. Simili ratione dicitur Abrahamus pater omnium credentium, imo pater Adami ipsius, quatenus Adamus credidit, & quatenus ex fide justificatus est. Ita Christus vocatus est primitiæ resurrectionis; & primus omnium hominum qui resurrexerunt; quamvis alii resurrexerint longe ante Christum, scriptura sacra teste. Dicitur Abrahamus

pater

pater omnium credentium; quoniam fides imputatur omnibus credentibus ex fide Abrahami. Vocatus est Christus primitia resurrectionis, & primus omnium qui resurrexerunt, quoniam resurgitur in Christo & per Christum. Simili argumento, nuncupatur Adamus primus & pater omnium hominum, quia primus homo peccator, quia pater omnium hominum qui peccaverunt, quia peccata fuere imputata omnibus hominibus ex peccato Adami, quia omnes homines peccaverunt in Adamo.

Neque vero necesse fuit, omnes homines duxisse originem ab Adamo, ut censerentur omnes peccavisse in Adamo, vel ut eis peccatum Adami imputaretur. Vitium certe naturale & materiale peccati, derivatur ex traduce; sive ex vitio natura humana, & materia ejusdem ex qua Adamus & ipse formatus est. Sed vitium imputationis, sive imputatio ipsa peccati Adamici, qua pure est intellectualis, emanavit à transgressione legis quam Adamus violavit, nulla adhibita generatione naturali: quatenus intelligitur transgressio Adami mystice effusa in illa omnia qua imputationi Adamica subjacebant.

Ita quando ira Domini savit in sexaginta mille Iudaos propter peccatum Davidis: putandumne ergo fuit, Iudaos illos oriundos ex Davide, ut eis peccatum Davidis imputaretur? Neutiquam. Imo illis peccatum Davidis imputatum fuit, quatenus David princeps eorum & caput erat; quo nomine referebat populum omnem Iudaicum; & qua ratione populi dicuntur plecti propter diliramenta suorum Regum. Ita quando fideles omnes, Iudai & gentiles, dicuntur filii Abraham; anne ideo censendum est, gentiles natos esse ex semine Abrahami, ut illis imputetur fides qua est ex Abrahamo? Vel rursus: anne ideo censenda est imputata fides Abrahami Iudais ipsis, quatenus Iudai sunt semen Abrahami, & quatenus ab illo naturali generatione prognati sunt? Nihil minus. Sed dicuntur ratione spiritali, & mystica, Iudai & gentiles, filii Abrahami: quatenus Abrahamus, quoad fidem, vices sustinuit omnium fidelium Iudaorum & gentilium: & qua ratione sola dictus est indefinite, pater credentium. Hinc nimirum

Digitized by Google

rum est, quod tam subtiliter D. Paulus disputavit capite 9 ad Romanos: non omnes Iudaeos ex semine Abrahami, reputandos in filios Abrahami: sed illos tantum qui sunt filii Abrahami, secundum promissionem & fidem: id est, secundum spiritalem Abrahami generationem. Idem prorsus statuendum est de imputatione quae est ex gratia Christi. Nullos enim natos habuit Christus, natos inquam secundum carnem, quibus imputaret suam gratiam. Plures certe propagavit spiritales filios, super quos purgatio & gratia ejus spiritaliter & mystice effusa est; non materialiter, non carnaliter, neque ex traduce.

Sed & imputationem illam ex peccato Adami non fluxisse in omnes homines ex Adami semine, demonstratur clarissime per exemplum Mundi totius, cui peccatum Adami fuit aeque imputatum. Terra enim maledicta fuit propter peccatum Adami! & totus orbis labem imputationis accepit ex peccato illo. Nullus autem dixerit, Mundum oriundum vel natum esse ex Adamo. Sufficit nempe credidisse, Adamum mysticam induisse personam mundi totius & omnium hominum. Cui Adamo tanquam Syndico & defensori rerum omnium creatarum, significata lex Dei, censeretur significata toti mundo & omnibus hominibus. Quam legem Dei si violaret homo ille, nomine illo quod praeferebat, & quo referebat creationem universam, imputaretur illi homini, & omnibus hominibus, & toti mundo; Imputaretur inquam peccatum illius hominis omnibus hominibus, praeteritis, praesentibus, & futuris: qua ratione fides ex Abrahamo, imputata fuit fidelibus omnibus, praeteritis, praesentibus, & futuris: qua ratione itidem Christi obsequium; quo vicem Adami pensavit, imputatum fuit omnibus hominibus, praeteritis, praesentibus, & futuris.

Digitized by Google

CAPVT XXV.

Explicatur D. Paulus Actorum capite 17. Ex uno sanguine, non esse, ex uno Adamo.

N*On movet me quod introducitur D. Paulus in Areopago dicens, Actorum capite* 17. Deum fecisse totam hominum gentem ex uno † sanguine. *Non enim concluditur hinc, ut vulgo receptum est, homines omnes oriundos ex Adamo. Imo illud tantum, Deum compegisse omnes homines, ex una eademque materia, ex una eademque terra, ex uno eodemque pulvere, ex una eademque carne, ex uno eodemque sanguine. Quæ locutio vulgaris est in sacris literis.* Ecce & me sicut & te fecit Deus: & de eodem luto ego quoque formatus sum: *ajebat Elin ad Iob. Tale illud est Domini nostri D. Petrum alloquentis.* Simon Barjona, caro & sanguis hæc non retexit tibi. *Nec prætereundum est quod hoc loco Actorum, signate distinxit Apostolus materiam à progenie hominum. Materiam fecit ex sanguine: progeniem duxit à Deo. Vbi dixit,* Fecit ex uno sanguine totam hominum gentem. *Deinde conclusit;* Progenies ergo Dei cum simus. *Non dixit, Progenies Adami cum simus. Quippe qui alloquebatur, non Iudæos, sed Athenienses gentiles: & respiciebat, non particularem illam creationem Adami, qua Deus Iudæos in Adamo sibi peculiariter finxit & efformavit filios: sed generalem illam, qua Deus naturam ipsam, & omnes homines ad sui imaginem creavit: & secundum quam imaginem dicuntur indistincte omnes homines progenies Dei.*

† Vulgata editio vertit, *ex uno* simpliciter, sed in autographo Græco legitur expressim, ἐξ ἑνὸς αἵματος, *ex uno sanguine.*

Digitized by Google

CAPUT XXVI.

Exercitationis epilogus.

Exegi quæ habebam super his versibus Apostoli, de imputatione peccati, & de regno mortis, ab Adamo: nec non de hominibus illis qui non peccaverant ad similitudinem transgreßionis Adami; quos peccavisse ante Adamum posui. In quibus tria sunt quæ benignus lector perpendat velim.

Primum est. Commodius multo responderi posse objectionibus illis, quas intentat in hanc nostram positionem vulgata opinio; quam responderi queat intricatis illis incommodis, quæ mea hæc positio attulit contra vulgatam opinionem.

Secundum est. Nullum prorsus oriri incommodum (quod mihi saltem visum fuerit) expositione hac: imo è contra commoda multa ex illa percipi. Lucem magnam afferri, cum Euangelio, & versibus his D. Apostoli; tum etiam historiæ Geneseos. Conciliari Genesim & Euangelium, cum Astronomia veterum, Historia & Philosophia gentium vel antiquißimarum. Itaque si venerint Chaldæi ipsi, vetustißimi illi Astronomi, penes quos erant rationes cursus siderum, à multis retro centenis annorum millibus (ut ajunt) composita & confecta: si venerint antiquißimi Ægyptiorum Chronologi, cum antiquißimis Regum suorum dynastiis: si venerit Aristoteles ipse: si venerint cum Aristotele Sinenses, philosophi & chronologi fortassean eximii: vel si qui olim reperientur sagaces apud Australes & Septentrionales incognitos: quibus, sicut & Sinensibus, Ægyptiis, & Chaldæis, sua sibi sint epochæ, à pluribus annorum myriadibus tradita & cognita: Accipiant ultro illi omnes expositione hac historiam Geneseos, & fiant lubentius Christiani.

Tertium est quod unice benignum meum lectorem oratum volo. Ut quæcunque hic congeßi, scripta putet

Digitized by Google

Exercitationis gratia. Nihil enim ausim asserere de his quæ videntur parum convenire cum recepta opinione totius Ecclesiæ. Cujus præceptis, atque illud iterum edico, totum me sine fraude & devotissime addico.

Deo duce & auspice.

Digitized by Google

l

I,

M

L

89 a

ANNO SALU

M. DC. LV

Digitized by Google

Exe
qua
ne
rum
dic

